

Datum
24 mei 2022

Onderwerp
Jaarverslag en jaarrekening 2021

1. Inleiding

We presenteren het jaarverslag en de jaarrekening 2021. De accountant heeft hierover een goedkeurende verklaring afgegeven.

Wat adviseert het college te besluiten?

1. *Het jaarverslag en de jaarrekening 2021 vast te stellen met een positief saldo van € 20.136.358.*
2. *Het positieve saldo in te zetten om een bedrag van € 5,6 miljoen over te hevelen naar 2022 voor reguliere budgetoverhevelingen en te bestemmen voor de uitvoering/afronding van diverse projecten en voor COVID-19 compensatie.*
3. *Het positieve saldo in te zetten om een bedrag over te hevelen van € 6,8 miljoen voor overige budgetoverhevelingen en beleidsintensivering.*
4. *Het restant van € 7.747.639 in de algemene reserve te storten.*
5. *Het jaarrekening bijlagenboek 2021 vast te stellen.*

2. Jaarverslag

Met veel plezier bieden wij u het jaarverslag en de jaarrekening over 2021 aan, het laatste volledige jaar van deze raadsperiode en het coalitieakkoord 'Kansen zien, Kansen pakken'. Per begrotingsprogramma leggen wij verantwoording af: wat waren de plannen in de begroting en wat hebben wij gerealiseerd. Hoe staat onze gemeente er financieel voor, hoe gaat het met de verbonden partijen, wat zijn de risico's en hoe hebben we die in grip? Dit en veel meer treft u aan in dit jaarverslag en deze jaarrekening.

Oss was en is een financieel gezonde gemeente. We staan er goed voor. Onze administratieve organisatie is op niveau, onze vermogenspositie is sterk. College en raad vinden elkaar in een zorgvuldig financieel beleid: niet rijk rekenen, tegenvallers verwerken wanneer ze zichtbaar zijn en mogelijke meevallers inboeken als ze op onze rekening staan. Samen met een prima begrotingsdiscipline geeft dit ons een solide basis. Natuurlijk kijken we uit naar een minder schommelig gemeentefonds, zodat we meer vanuit een voorspelbare lijn kunnen begroten. Afgelopen jaar zijn we van code rood, via oranje naar code groen gegaan. Gelukkig hebben we in alle kleuren het hoofd koel gehouden, maar het helpt als we meerjarig weten waar we aan toe zijn.

De lasten voor inwoners zijn ook in deze vier jaar ruim onder het landelijk gemiddelde gebleven. Het streven sinds jaar en dag is € 22,50 (de oude vijftig gulden) eronder en dit jaar lukt dat met zelfs € 37,50.

Wat dit jaar opvalt is het flinke overschot op de jaarrekening. Zo'n € 20 miljoen. In hoofdlijnen kunnen we als volgt verklaren. Het Rijk heeft aan het eind van 2021 grote bedragen naar onze gemeente overgemaakt, bedoeld voor jeugdzorg en COVID-19 maatregelen en als gevolg van actualisatie van het gemeentefonds. Er resteerde geen tijd om deze middelen volledig te besteden.

De andere helft van het overschot heeft te maken met te ambitieus plannen, te weinig menskracht om het uit te voeren, onze werkwijze om meevallers pas in te boeken als we er 100% zekerheid over hebben en tegenvallers als ze zich dreigen voor te doen. Vooral de eerste twee verklaringen vragen van ons aandacht: strakker plannen en alles uit de kast halen om op een krappe arbeidsmarkt toch de mensen te vinden.

3. Jaarrekening

De jaarrekening 2021 sluit met een positief saldo van **€ 20,1 miljoen**. Dit bedrag geeft een vertekend beeld. In dit bedrag zitten namelijk een groot aantal posten, die doorschuiven naar het jaar 2022. We hebben bijvoorbeeld voor COVID-19 compensatie maar ook via de decembercirculaire inkomsten gekregen vanuit het Rijk die we in 2022 nog moeten en willen besteden. Dit om ervoor te zorgen dat we de gelden besteden aan de doelen waarvoor ze bestemd zijn. Wanneer we deze posten uit dit saldo halen komen we tot een "geschoond" resultaat van **€ 10 miljoen**.

In de volgende tabel zijn de rekeningcijfers vergeleken met de bijgestelde begroting (na verwerking van de 30-ontwikkelingen in de financiële tussenrapportage 2021 en de programmabegroting 2022-2025).

+ is uitgaven/nadelig saldo
- is inkomsten/voordelig saldo
bedragen x € 1.000

Omschrijving	Rekening 2021	Begroting 2021 na wijziging	Vershil
Lasten	312.853	357.619	-44.766
Baten	-340.319	-355.869	15.549
Saldo programma's	-27.466	1.750	-29.217
Stortingen reserves	32.298	27.410	4.888
Onttrekkingen reserves	-24.969	-29.169	4.201
Mutaties reserves	7.330	-1.759	9.089
Jaarrekeningresultaat	-20.136	-9	-20.128

4. Resultaatbestemming/budgetoverhevelingen

In het jaarverslag wordt voorgesteld om het positieve saldo van afgerond € 20,1 miljoen te bestemmen. We stellen voor om voor concrete projecten een bedrag van € 12,4 miljoen over te hevelen naar 2021 en te bestemmen voor de uitvoering van deze projecten en afronding van diverse projecten, voor COVID-19 compensatie en voor beleidsintensivering.

We hebben een splitsing gemaakt voor reguliere en overige budgetoverheveling. Onder reguliere budgetoverhevelingen vallen de doorlopende projecten en COVID-19 compensatie.

Onder de overige budgetoverhevelingen vallen een aantal posten die we willen overhevelen om overschotten willen besteden in de geest waar de budgetten voor zijn bedoeld, zoals voor de TOZO en de TONK middelen en de gelden voor de toeslagenaffaire (versterken gemeentelijke dienstverlening). Of waarvoor op zeer korte termijn verplichtingen uit komen, zoals het baggeren van de haven.

Voor het restant van € 7.747.639 stellen we voor om dit in de algemene reserve te storten. De algemene vrije reserve is bestemd voor de opvang van algemene risico's en fluctuaties in de rekeningresultaten. De norm voor de algemene reserve is 10% van de algemene uitkering. Dat komt neer op een bedrag van € 19 miljoen. De algemene reserve bedraagt per 31 december 2021 naar verwachting € 24,9 miljoen. Dit komt wel door uitgestelde uitgaven. We hebben hier voor komende periode nog onttrekkingen uit geraamd van afgerond € 1,1 miljoen.

We stellen voor het positieve saldo over 2021 van € 20.136.358 als volgt te bestemmen c.q. budgetten over te hevelen.

Nr	Omschrijving	Bedragen in €
<i>Doorlopende projecten</i>		
1	Oplossen wachtlijstproblematiek Centrum Jeugd en Gezin	550.000
2	Implementatiebudget jeugd	98.500
3	Brede aanpak dak- en thuisloosheid	451.000
4	Projecten zorg en welzijn	113.526
5	Scouting Ussen	95.000
6	Projecten werk en inkomen	179.000
7	Wijkcentrum Ruwaard (Iemhof/ de Haard)	63.472
8	Onderzoekskosten nieuw zwembad Oss	208.777
9	Activiteiten NME centrum	24.000
10	Vorbereidingskosten noordelijke randweg	94.755
11	Omgevingsvisie	71.233
12	Programma Buitengebied	26.000
13	Dashboard sociaal domein	122.000
14	Inwerk- en opleidingsplan Werk, inkomen en schuldhulpverlening	100.000
15	Projecten ICT en dienstverlening	180.232
16	Programma Schadewijk	59.200
17	Toezicht en handhaving	46.374
<i>Overige budgetoverhevelingen waar we in de toekomst bestedingen voor gaan krijgen</i>		
18	Cultuurfonds amateurkunst	59.650
19	Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	99.000
20	Kwaliteitsborging bouw- en woningtoezicht	52.000
21	Baggeren haven	2.300.000
22	Versterken gemeentelijke dienstverlening	532.000
<i>COVID-19 compensatie</i>		
23	COVID-19 compensatie: Compensatie meerkosten jeugd	148.000
24	COVID-19 compensatie: Meerkosten Wmo	175.000
25	COVID-19 compensatie: Beschermd wonen	157.000
26	COVID-19 compensatie: Maatschappelijke opvang	734.000
27	COVID-19 compensatie: Jeugdwerk	171.000
28	COVID-19 compensatie: Bestrijding eenzaamheid ouderen	198.000
29	COVID-19 compensatie: Gemeentelijk schuldenbeleid	151.000
30	COVID-19 compensatie: Culturele instellingen	1.115.000
31	COVID-19 compensatie: Ondersteuning wijk- en dorpshuizen	188.000
32	COVID-19 compensatie: Verkiezingen	80.000
<i>Beleidsintensiveringen</i>		
33	Uitvoeringskosten TOZO	243.000
34	TONK middelen	1.145.000
35	Storting reserve economie	2.358.000
36	Storting in de algemene reserve	7.747.639
Totaal		20.136.358

Bij het bestemmen van het positieve saldo volgens deze tabel blijkt dat we een bedrag van € 7,7 in de algemene reserve storten (zonder concrete bestemming).

5. Meerjarenprogramma Grondbedrijf (MPG) 2021-2024

De paragraaf grondbeleid en het MPG 2022-2025 bevatten de verantwoording van het grondbedrijf over het afgelopen jaar en geven inzicht in de prognose voor de komende vier jaren.

De boekwaarde van de grondexploitaties per 31 december 2021 is circa € 80 miljoen. Dit is inclusief het Osse aandeel van de boekwaarde van het intergemeentelijke project Heesch-West en inclusief beheercomplexen en immateriële vaste activa. Dit betekent ten opzichte van eind 2020 een geringe toename van € 0,4 miljoen. Deze boekwaarde bestaat uit gronden en uit kosten die wel al gemaakt hebben voor diverse projecten.

Uit het MPG valt op te maken dat we de komende jaren nog een toekomstige winst van circa € 18 miljoen verwachten. Winstnemingen gaan naar de ABR (algemene bedrijfsreserve grondbedrijf). De ABR dient namelijk als weerstandsvermogen. Als het weerstandsvermogen voldoet aan de eisen van de risico-analyse dan wordt het extra saldo besteed zoals besloten in de programmabegroting 2022-2025. In het hoofdstuk "strategische financiële verkenning ruimtelijke ambities is bepaald dat de (toekomstige) winsten uit het grondbedrijf ingezet wordt voor deze ruimtelijke ambities.

De algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf (ABR) is bedoeld om risico's af te dekken die zich binnen het grondbedrijf kunnen voordoen. Voor de bepaling van de risico's maken we gebruik van de Monte-Carlomethode binnen het grondbedrijf. Hiermee bewerkstelligen we een eenduidig risicobeleid waarbij alle risico's van de grondexploitaties worden meegenomen. In het volgende schema is een totaaloverzicht gegeven van de ontwikkeling van de ABR in 2021.

De algemene bedrijfsreserve stijgt de komende jaren. De minimale omvang van deze reserve bedraagt € 4,4 miljoen in 2022 en stijgt naar circa € 5,3 miljoen in 2026. Het bedrag boven deze minimale ABR romen we af en zetten deze gelden in voor realisatie van ruimtelijke ambities (programmabegroting 2022-2025). In de programmabegroting 2022 is besloten om deze reserve met € 18,2 miljoen af te romen en in te zetten voor strategische aankopen, voor binnenstedelijke transformaties en voor bovenwijkse voorzieningen. Dit is verwerkt in bovenstaand overzicht. Op basis van de huidige prognoses is de afroming tussen 2023 en 2026 circa € 13 miljoen. Besluitvorming hierover vindt nog plaats. In de voorziening exploitatieverliezen is het verwachte verlies van de grondexploitatie voor het Walkwartier opgenomen (ruim € 12,7 miljoen). Hierin zitten ook verliezen gekoppeld aan andere projecten.

Voor het project Heesch West is op basis van de regionaal vastgestelde grondexploitatie een verwacht verlies van € 13,1 miljoen afgedekt (in een voorziening). Daarnaast hebben we op basis van onze risicoanalyse een aanvullende risicoreserve van afgerond € 1,7 miljoen voor Heesch West gevormd. Voor een specificatie verwijzen we naar het MPG, de paragraaf grondbeleid en de toelichting op de balans.

6. Begrotingsrechtmatigheid

De accountant geeft niet alleen een oordeel over het getrouw beeld van de jaarrekening, maar ook over de financiële rechtmatigheid. Bij de financiële rechtmatigheid gaat het om de begrotingsrechtmatigheid: handelen we binnen de begroting zoals de gemeenteraad die heeft vastgesteld? Daarbij wordt niet alleen gekeken of de werkelijke lasten hoger zijn dan begroot, maar ook of de lasten aan het juiste begrotingsjaar en aan het juiste programma zijn toegerekend.

In een aparte paragraaf in de (concept) jaarrekening is een analyse gemaakt van deze begrotingsrechtmatigheid. Conclusie hieruit is dat de overschrijdingen binnen het bestaande beleid passen en/of worden gedekt via inkomsten.

7. Accountantsverklaring

De accountant heeft een goedkeurende controleverklaring afgegeven bij de jaarrekening voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid. Uit de controlewerkzaamheden zijn wel onzekerheden en een rechtmatigheidsfout naar voren gekomen, het bedrag hiervan valt ruim binnen de goedkeuringstolerantie. De ene onzekerheid heeft betrekking op de prestatielevering voor kosten van jeugdzorg via de centrumgemeente s-Hertogenbosch (€ 3,7 miljoen). Dit zijn onzekerheden waar wij zelf nauwelijks invloed op hebben.

De andere onzekerheid heeft betrekking op de controle op de naleving van Europese aanbestedingsrichtlijnen (€ 589.000). Ook de geconstateerde rechtmatigheidsfout betreft het naleven van de Europese aanbestedingsrichtlijnen (€ 513.000). De onzekerheid hangt vooral samen met de documentatie van de gevolgde aanbestedingsprocedure. De fout is geconstateerd op 1 aanbesteding, het foutbedrag is door de accountant geëxtrapoleerd omdat zij er van uitgaan dat dit vaker voor kan komen omdat ze een steekproef hebben gedaan. We vragen aandacht in de organisatie aandacht voor het naleven van de aanbestedingsrichtlijnen en de documentatie van gevolgde procedures. Naast de controleverklaring heeft de accountant een accountantsverslag met haar bevindingen opgesteld. Deze is bijgevoegd.

8. Behandelprocedure

De behandelprocedure is als volgt:

- 9 juni 2022: behandeling jaarstukken in de Rekeningcommissie
- 7 juli 2022: behandeling jaarstukken in de gemeenteraad

Bijlagen

- Jaarverslag en jaarrekening 2021
- Jaarrekening 2021 bijlagenboek
- Accountantsverslag Baker Tilly Gemeente Oss

Samenvatting (=korte inhoud)

Het jaarverslag en de jaarrekening over 2021 zijn opgesteld. Daarin blikken we zowel inhoudelijk als financieel terug op de resultaten die in 2021 bereikt zijn. Daarnaast is het Meerjarenprogramma Grondbedrijf (MPG) geactualiseerd.

De inhoudelijke hoofdlijnen worden in de aanbiedingsbrief samengevat. De belangrijkste financiële punten staan in het samenvattend financieel beeld in het boekwerk.